

1950 ÖNCESİ VE SONRASI

TÜRK RESİM SANATININ GELİŞİMİ VE DEVRİM ERBİL

Prof. Dr. İsmail AYTAÇ, Nihan ÇIPLAKKILIÇ

ÖZET

Türk resim sanatının en eski örnekleri kurganlarda bulunmuş, Göktürk, Uygur, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde gelişmiştir. Geç Osmanlı ve Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında Avrupa'ya gönderilen ve Avrupa'dan getirilen sanatçılar ile Türk resmine çağdaş ve modern bir anlayış getirmiştir. Sanatçılarımız yurtiçinde sergiler açarak ülkemizin dört bir yanında sanatın gelişmesine olanak sağlamışlardır. 1990'lar da resim sanatımızda karşılaşılan sorunlara rağmen ilerleyerek, taklitçilikten uzaklaşmış, kendi kültürümüzü ve yaşam biçimimizi tuallerine yansıtmışlardır. Soyut sanat çalışmalar yoğunlaşmış, bireysellik ön plana çıkmıştır. Sosyal, siyasal ve ekonomik alanlardaki yeni oluşumlar, sanat alanlarını etkilemiş ve çok yönlülük getirmiştir. Bu dönemde öne çıkan isimlerden biri de Devrim Erbil olmuştur.

Devrim Erbil, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde Bedri Rahmi Eyüboğlu atölyesinde öğrenim görmüş, çağdaş bir yöntemle eserlerini üretmiş kent ve doğa olarak iki konuyu sürekli ele almıştır. Yazma, gravür, seramik, mozaik, hat, heykel, vitray, serigrafî, litografî gibi birçok teknikte de eser üretmiştir. Devrim Erbil, geleneksel süsleme ve el sanatlarından seçtiği motifleri, çağdaş tekniklerle birleştirerek, yeniden yorumlamıştır. Devrim Erbil minyatür sanatından da etkilenmiş ve İstanbul manzarasını eserlerinde yorumlamıştır. Çizgiye derinlik katan renk anlayışı, sanatçının içsel ve duygusal gelişimini yansıtmıştır. 1991 yılında Devlet Sanatçısı ünvanını alan Devrim Erbil; kültürel geleneklere bağlı, peyzaj tasvirlerine yönelik soyut çalışmalarıyla, Türk resmine getirdiği farklılık ve özgünlük dolayısıyla resim alanında 2019 Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne layık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türk Resim Sanatı, Modern Sanat, Devrim Erbil

DEVELOPMENT OF TURKISH PAINTING ART AND DEVRİM ERBİL

ABSTRACT

The earliest examples of Turkish painting were found in the kurgans and developed during the Göktürk, Uighur, Seljuk and Ottoman periods. In the early years of the late Ottoman and Republican period, the artists were sent to Europe and brought from Europe and brought a modern and modern understanding to Turkish painting. Our artists have opened exhibitions in Turkey and have enabled the development of art all over our country. In the 1990s, despite the problems encountered in our art of painting, they progressed away from imitation and reflected our own culture and way of life into their canvases. Abstract art works intensified and individuality came to the fore. New formations in the social, political and economic spheres influenced the art spheres and brought versatility. One of the prominent figures in this period was Devrim Erbil.

Devrim Erbil studied at the Bedri Rahmi Eyüboğlu workshop at the Istanbul State Academy of Fine Arts and produced two of his works in a contemporary way. He has produced works in many techniques such as

writing, engraving, ceramics, mosaic, calligraphy, sculpture, stained glass, screen printing, lithography. Devrim Erbil reinterpreted the motifs he selected from traditional decoration and handicrafts by combining them with contemporary techniques. Devrim Erbil was also influenced by miniature art and interpreted the Istanbul landscape in his works. The sense of color that adds depth to the line reflects the artist's inner and emotional development. Devrim Erbil received the title of State Artist in 1991; He was awarded the 2019 Presidential Culture and Arts Grand Prize in the field of painting for his differences and originality brought to Turkish painting with his abstract works related to landscape depictions and cultural traditions.

Keywords: Turkish Painting, Modern Art, Devrim Erbil

GİRİŞ

Cumhuriyet Dönemi, Osmanlı'nın geleneksel toplum yapısını, Batı tarzı yaşam anlayışına dönük adımlarla değiştirmeye çalışmıştır. Resim sanatının gelişim çizgisi değerlendirildiğinde; modernleşme sürecinin başlamasıyla birlikte Osmanlıdan gelen ve Cumhuriyet dönemine de yansıyan sorunlar değişen koşulların belirlediği şartlar çerçevesinde, farklılıklar göstererek günümüzde de sürdürülmüştür.

Batı ülkelerinden öğretmenler getirilmesi, öğrencilerin Avrupa'ya gönderilmesi, Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Berlin, Paris, Londra gibi Avrupa sanat merkezlerinde eğitim gören ressam, Cumhuriyet döneminde ürettikleri eserlerle Batı tarzı resmin yerleşmesine öncülük etmişlerdir. Başlangıçta ressam, Batı'da denenmiş örneklerden esinlenirken, aktarma, taklit ve özentiği bırakarak ulusal kültür öğelerini öne alan eserler vermeye yönelmişlerdir. Avrupa'da eğitim görmüş ressamın katkıları, resim sanatı alanında sağlanan gelişmeler topluma yansımış, resim sergileri düzenlenmiş, kitlelerinin resme ilgisi artmıştır. Bu dönemin ressam grupları, gelişim sürecinde önemli bir yer tutmuştur. Çağdaş Türk resmindeki yenileşme süreci Batılı anlamdaki değişim yüz elli yıllık bir süreçtir. Yenileşme estetik olguların dışında teknik olarak gelişmeyi de kapsar. Cumhuriyet'in kuruluşundan sonraki tarihsel süreçte, Türk resminde Batı'nın her akımı denenmiş, gruplar ve bireysel anlamda çeşitli yorum ve anlatımlarla resim sanatının gelişiminde önemli mesafeler alınmıştır. Türk resmi modernleşme olgusunun aşamalarından geçerken sanatçı kuşakları, Batılı dünya görüşü içinde gelenekten kopma, yeni bir gelenek arama çabası içinde olmuştur. Tarihsel dönemlerin etkileşim ilişkileri, Türk sanatçıları da etkilemiştir.

Cumhuriyetin 10. yılında D grubu ressamlarının gerçekleştirdiği ilk sergide, özellikle yurt dışından dönmüş olan sanatçıların çalışmaları önem kazanmıştır. Resme düşünsel bir boyut getirmeye çalışan bu sanatçılar Batı ülkelerinde egemen olan sanat akımlarını tanıtmaya çalışarak, kültür ve sanat yaşamında canlı bir tartışma ortamı oluşturmuştur. Genç ressamlar yeniler grubu adıyla kendilerinden söz ettirmeye başlarken, ana temaları toplumsal konuları işlemek olmuştur. 1950'den sonra resim sanatında her tür eğilim, akım ve düşüncelerin birlikte yer aldığı görülmektedir. Türk resim sanatı, 1950'li yıllarda genel anlamda soyut sanat akımı içerisine girmiştir. Önceleri toplumsal içerikli konuları ele alan ressamlar 1950'li yıllarda soyut sanata yönelmiş ve Türk resminde genel anlamda bireyselleşme eğilimleri gözlenmiştir. Bu dönemde sanatçıların kendi kültürlerinden imgeleri, resmin içinde kullanma çabaları önemli bir ayrıntı olarak karşımıza çıkmaktadır. 1950 sonrası Türk resim sanatında, özgünlük ve kişisel becerilerin ortaya çıktığı bir dönem olmuş, çağdaş anlatım sürecindeki değişimler, bazı sanatçılar tarafından çok çabuk benimsenmiştir. Batıdaki toplumsal ve yaşamsal

değişim süreci Türk resim sanatını da etkilemiştir. 1960'larda başlayan sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamdaki gelişmeler, yerli ve yabancı yayımların izlenmesi, resim sanatında da etkisini göstermiştir.

Eğitimdeki gelişmeler, sanatçıların çoğalması, 1970'lerden itibaren sanat ortamını hareketlendirmiş, yapıtların izleyiciye ulaşması sorunu ortaya çıkmıştır. Devlet kuruluşlarının dışında belediyelerin ve bankaların sergi salonlarıyla birlikte özel sanat galerileri sorunun çözümünde etkili olmuştur.

1980 sonrası dönemde Türk resim sanatının yurt içi ve yurt dışında tanıtımı için açılan sergilerin işlevi önemlidir. Cumhuriyet dönemi Türk resminin gelişiminde ressamın çalışmaları etkili olmuştur.

2000'li yıllara gelindiğinde Türk ressamları, uluslararası düzeyde kendilerine yer bulacak konuma gelmişlerdir. Çağdaş resim sanatının kazanımlarından biri de, tarihsel gelişmenin araştırılması ve ulaşılan durumun incelenmesidir. Türkiye'deki gelişmeler ve yenileşme hareketleri, toplumsal gerçeklikle sanatın tüm alanlarına yansımış ve sanattaki hamleler, toplum yaşamının önüne geçmiştir. Cumhuriyetle birlikte yükselmeye başlayan eğitim düzeyi, sanatçı, sanat yapıtı ve izleyici açısından olumlu yönde gelişmeler göstermektedir. Halkın eğitim seviyesi yükseldikçe kültür ve sanata karşı ilgiyi attırmıştır. Cumhuriyet döneminde eğitim, kültür ve sanata önem verilmesi; güzel sanatlar alanındaki gelişmeler, sanat eğitimi kurumlarının, "Cumhuriyetin temeli kültürdür," düşüncesini yaşama geçiren köklü ve yaygın kurumlar haline gelmesini sağlamış, ünü yurt dışına taşan sanatçılar yetiştirilmiştir. Resim eğitiminde süreklilik, yaratıcılık ve sanatsal duyarlılık gelişme göstermektedir. Sanatçılar çalışmalarlarıyla bir yandan kendini anlatırken, diğer yandan da toplumsal değerleri anlatmaya çalışmaktadırlar.

Dönem sanatçılarından olan Devrim Erbil'in Sanat Anlayışı (1937-)

Türk ressam Devrim Erbil 1937 yılında Uşak'ta doğdu. Orta öğrenimini Balıkesir'de tamamladıktan sonra, 1955'te İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi. Burada, galeride Halil Dikmen'in, atölyede Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisi olarak çalıştı. 1959'da bitirdiği Akademi'ye, 1962'de asistan olarak atandı (1970'te doçent, 1981'de profesör oldu). 1965'te İspanya hükümetinin kültür bursundan yararlanarak gittiği Madrid'de sanat çalışmaları ve incelemeler yaptı. İlk sergilerini 1955 ve 1957 yıllarında Balıkesir'de açtı. 1959'da ve 1962'de Ankara Milli Kütüphane ve İstanbul Şehir galerilerinde iki ayrı sergi daha düzenledi. 1959'da Ankara, İstanbul ve İzmir'de "Soyutçu 7'ler", 1963'te İstanbul'da "Mavi Grup", 1966'da İstanbul ve Ankara'da "Beş Genç Ressam" sergilerine, 1961 ve 1962'den bu yana da Devlet Resim ve Heykel, Türkiye Çağdaş Ressamlar Cemiyeti karma sergilerine katıldı. Devrim Erbil, 1981'de açılan 42. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde Soyutlama adlı yağlıboya tuvaliyle başarı ödülünü, 1966'da Tahran Bienalinde Saray Krallık birincilik ödülünü kazandı. 1968'de Türkiye Çağdaş Ressamlar Cemiyeti genç ressamlar birincilik ödülünü, 1972'de İskenderiye bienalinde resim dalı ikincilik ödülünü, 1976'daki 10. DYO Sergisi'nde Yörük Düğünü tablosuyla başarı ödülünü kazandı. 1960 yıllarından başlayarak Venedik, Paris, Sao Paulo, Tahran ve İskenderiye bienallerine katıldı. 1970'te Osaka'daki "Ekspo 70", 1971,de Yeni Delhi'deki trianele, 1964 ve 1965 yıllarında Brüksel, Paris, Berlin, Roma ve Viyana'da açılan Çağdaş Türk Sanatı Sergileri' ne katıldı. 1965'te Romanya, Tunus, Cezayir ve Lübnan'daki Çağdaş Türk Grafik Sanatları Sergisi'ne, 1968'de Üsküp'te açılan Çağdaş Türk Resmi Sergisi'ne yapıtlarıyla katıldı (yurt dışında toplam 38 sergi açmıştır). Çeşitli yapıtlara mozaik, seramik ve vitray uygulamaları yaptı.

Sanat üstüne yazıları ve konferanslarıyla da tanınan Devrim Erbil'in, Sérullaz' dan Türkçeye aktardığı Empresyonizm Sanat Ansiklopedisi (1983) adlı bir de çevirisi vardır.(Sanal,2019; <https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/devrim-erbil-hayati-ve-eserleri-1937/4.Haziran.2018>)

Akademi'de Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisi olan her sanatçı gibi geleneksel sanatlara bağlılığı ile her zaman dikkat çekmiştir. Lirik bir soyutlamada kendi kişiliğini arayan sanatçının, zamanla ağaç motiflerinden ya da yapraklı dallardan uzaklaşıp resimsel bir soyutlamaya ulaştığı bir dönem olmuştur.(Özsezgin,1984:10)

Geleneksel olanı bir çıkış noktası, bir esin kaynağı olarak değerlendirip çağdaş bir yöntemle eserlerini üreten sanatçı, kent ve doğa olarak iki konuyu sürekli ele almıştır. Yatay, dikey, eğri, düz, kıvrımlı, oval, ince ve kalın gibi uyumlu sonsuz olanaklı çizgilerle çalışmalarını şekillendirerek iç dünyasını dışarıya vurmuştur. Bu çizgilerle oluşturduğu İstanbul'un kuşbakışı topografik görüntülerini de eserlerine yansıtmıştır.(Ersoy,1998:61) Devrim Erbil, minyatür peyzajlarından yararlanmış ve giderek kompozisyonlarında ritmik hareket sorununu çözmek yolunda çaba harcamıştır.(Tansuğ,2008:276) Yerel kaynakları kullanma yanında soyut, soyut dışavurumcu ve nonfigüratif örnekler veren sanatçılar "Mavi Grup" adıyla yeni bir topluluk ortaya çıkmış, bu grubun üyeleri arasında Devrim Erbil de yer almıştır.(Başkan,2002:243)

Sanatçı, yazma, gravür, seramik, mozaik, hat, heykel, vitray, serigrafi, litografi gibi birçok form da eser üretmiştir. Geleneksel süsleme ve el sanatlarından seçtiği ortak bir dile sahip olan motifleri, Batı'nın çağdaş tekniği ile birleştirerek, yeniden yorumlayarak yapıtlarında kullanmıştır.(Yazkaç,2014:93)

Resimde kurgusal bir film havasında anlatılan İstanbul, muhteşem doğa görüntüleriyle birlikte taklit edilemeyecek kadar modern çalışılmıştır. Kendine özgü bu teknikle Haydarpaşa Gar' ını ve arka plandaki gemilerin limana yanaşmasını en modern şekilde yorumlayarak tuvalle buluşturmuştur. Devrim Erbil, ritim ve titreşimi, çizgilerine, birebir yansıtan, bu anlamda, resimle şiir yazan bir sanatçı olmuştur. Çizginin ve mavi ağırlıklı rengin gücü, onun resminde kendini hemen belli etmiştir.(Resim 1)

Resim 1: Devrim Erbil, Haydarpaşa, 2009, 14. Çağdaş Ve Modern Sanat Müzayedesi, Tuval Üzeri Karışık Teknik, 180 X 160

Devrim Erbil'in resimlerinde yüzey üzerinde parçalanmalarla elde edilen görüntüleri adeta bir ritim oluşturmaktadır. Sanatçı içinde yaşadığı toplumun ne değer yargılarından ne de beğenisinden kendini soyutlayabilmiştir. Erbil'de kendi kültürünü, özümseyerek onları sanatı içerisine alarak çağdaş sanatla birleştirip özgün bir yoruma ulaştırmıştır.(Gönenç, 1984:8)

Açık kahve ve ara ara kırmızılığın hakim olduğu yine bir İstanbul resminde "Haliç" in eşsiz güzelliği anlatılmıştır. Farklı renklerle ele alınan bu kültürel mirasımızın çok ince bir işçilikle işlendiği görülmektedir. Sanatçımız, yataylar ve dikeyleri belli bir ritim içerisinde kullanarak renk uyumu çerçevesinde tuval işlemiştir.(Resim 2)

Resim 2: Devrim Erbil, Haliç, 2010, 18. Çağdaş Ve Modern Sanat Müzayedesini

Tuval Üzeri Yağlıboya, 80 X 100

Sanatçımız soyut bir şekilde anlatmış olduğu Anadolu evleri, resmini açık zemin üzerine yine birbirleriyle uyumlu renkler kullanarak yerelliği gözler önüne sermiştir. Geometrik formlar üzerinde hayallerini ve duygularını dışa vurmuştur. Kendi sanat anlayışı içerisinde kullanmış olduğu form ve biçimler, teknik ve sanatsal bir gözle bakıldığında aslında kavramların büyük bir titizlikle bütünleştirilmiş olduğunu gözler önüne sermiştir.(Resim 3)

Resim 3: Devrim Erbil, Soyutlama, Anadolu Kasabası, 1959, 36 x 64,5cm,

D.Ü.Y.B.

Açık zemin üzerine büyüklü küçüklü olarak çizilen koyulu-açıklı çizgiler perspektif ve derinlik açısından istenilen etkinin yaratılmasını sağlamıştır. Sanatçının eserlerinde görülen sert çizgiler ve geçişler

kendini göstermektedir. Kontürlü renk kullanımı ile oluşturulan sert geçişler, sanatçının eserlerinde çizgiye ağırlık verdiği görülmektedir. Soyut şekillerle oluşan formlar ile resim sanatını tasarım boyutunda ele alarak grafiksel bir bakış açısıyla resmetmiştir. Sanatsal bir gözle bakılan bu çalışmada, çizgi, renk, ritim ve doku, belli bir form ve biçimle harmanlanarak, resim sanatının içinde yer almış ve birbirleri içindeki özgünlüklerini korudukları görülmüştür.(Resim 4)

Resim 4: Devrim Erbil, Soyut Kompozisyon - 2006, 7. Çağdaş Ve Modern Sanat Müzayedesı, Tuval Üzerı
Yağlıboya,130 x 70

Devrim Erbil, resmin genel biçimi ve görünüşünü serbest ritimli dokulara dönüştürerek bir anlatım oluşturmuştur. Nesnelere çıkan doku bir resimsel soyutlukta bütünleşmektedir.(Özsezgin,1989:176)

1960'larda başlayan ve günümüze değin uzanan sanat yaşamında kendine özgü bir resim dili oluşturan Erbil'in, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin yanında, Bükreş Modern Müzesi'nde ve İskenderiye Güzel Sanatlar Müzesi'nde birçok eseri bulunmaktadır. Erbil 1960 sonrası sanat ortamına katılan ve non-figüratif bir sanat anlayış içerisinde olan sanatçı, 1962'lerden sonra lirik bir soyutlamada kendi kişiliğini arayan ve zamanla

ağaç motiflerinden ya da yapraklı dallardan uzaklaşıp resimsel bir soyutlamaya ulaştığı bir dönem olmuştur.(Gönenç,1984:9) Daha sonraki dönemlerde giderek inceden, sulu, grafik etkili yazısal tuşlarla, kuşbakışı İstanbul planını soyutladığı görülür (Berk ve Turani, 1981:187-188) Grafikselsel çalışmalarında da çizgiyi ağırlıklı olarak kullanılır. Yöresel bir duyarlılığın yüzey dokusuna dayanan örnekleri olarak bilinen resimleri, Bedri Rahmi atölyesiyle başlamış olan bir etkinliğin uzantısıdır. Devrim Erbil, 1980’li yıllardan sonra aynı dokuyu korumakla beraber, kuş sürüleri ve kıyı izlenimlerinin ışık efektleri altında titreşen görüntülerine ağırlık vererek yeni bir dönemi başlatmıştır.(Erbil, 1995: 1)

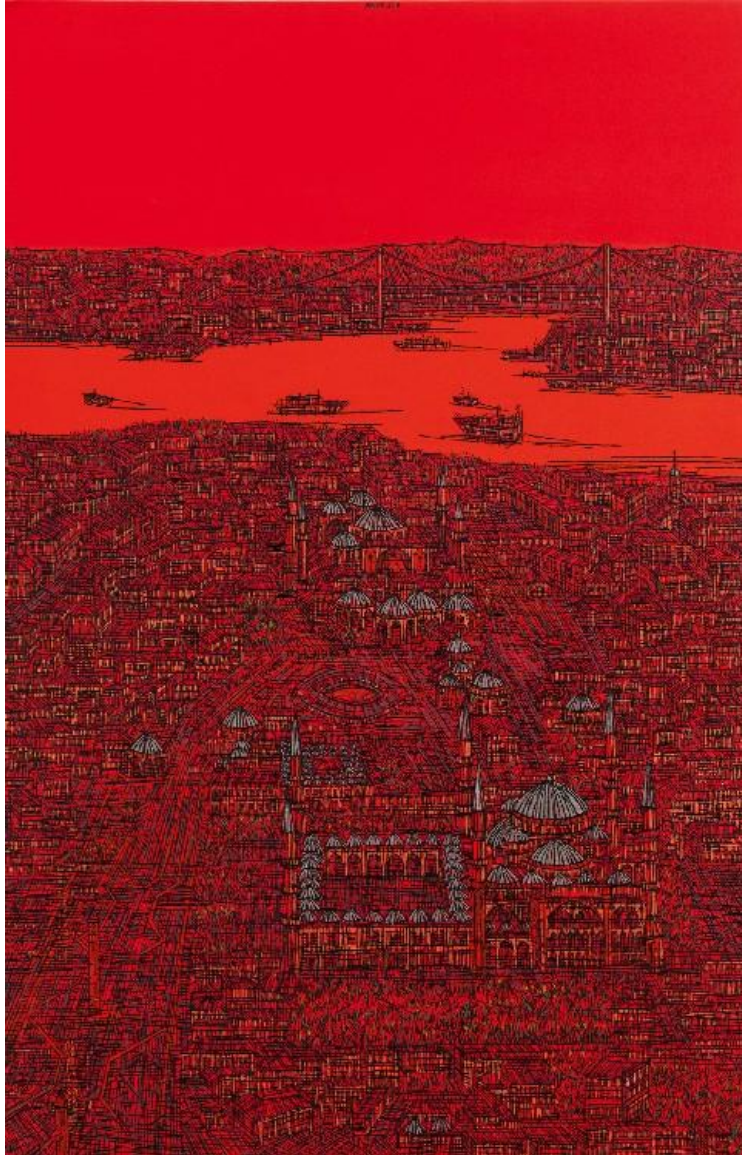
Sanatçı, Mehmet Güleriyüz, Utku Varlık, N. Ayten ve Oktay Anılanmert’ le birlikte figüratif anlayıştaki çeşitli anlatım yöntemlerini deneyen Beş Genç Ressam grubunu kurmuştur. Daha sonra Türk minyatürünün anlatım biçiminden yola çıkarak kent görünümüleri, özellikle de İstanbul ve Boğaz görünümelerini resmetmiştir. Devrim Erbil, 1977’den sonra kent, insan ve doğa görünümünün yanı sıra mavinin egemen olduğu “kuşlar” konulu resimlerini gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu resimlerinde önceleri toprak-gökyüzü dengesini arayan sanatçı, daha sonra gökyüzüne ağırlık vermiş, zaman zaman taşizme varan fırça vuruşlarıyla resim yüzeyinde çok yönlü bir hareket oluşturmuş ve tek renklilikten çok renkliliğe bir geçiş yapmıştır.(Arslan,2008:467) Tekil ile çoğulun birbiriyle diyalektik bir ilişki içerisinde bulunması, Erbil’in resimleriyle ilgili ipuçları vermektedir. Örneğin, en çok karşılaşılan kuş ve yaprak figürlerine bakıldığında aslında düzenli aralıklarla yan yana gelen lekelerden başka bir şey değildir bunlar ama yine de kuş ve yaprak oldukları konusunda en küçük bir kuşku duyulmaz.(Ergüven,2007:67)

Geleneksel Türk ve Doğu sanatları ile Batı resim geleneğini ustaca bir araya getirmiş olan sanatçımız, Anadolu resimlerini de, ustaca kullanmıştır. Devrim Erbil’in en çok kullandığı temalar olarak görülmektedir. Soyut resmin dilini çizginin diliyle birleştirmiş, renk uyumunu ve ritmi Türk resmine özgü en modern şekilde yorumlayarak tuvalerinde buluşturmuştur. Çizginin ve sarı, kahverengi, yatay ve dikeylerle ağırlıklı rengin gücü, onun resminde kendini hemen belli etmiştir. Resminin izleyende bıraktığı öncelikli etki çizgi, renk ve dokudan kurulu bir kompozisyon birleşimi olup, bu resminde minyatür tadını vermiştir.(Resim 5)

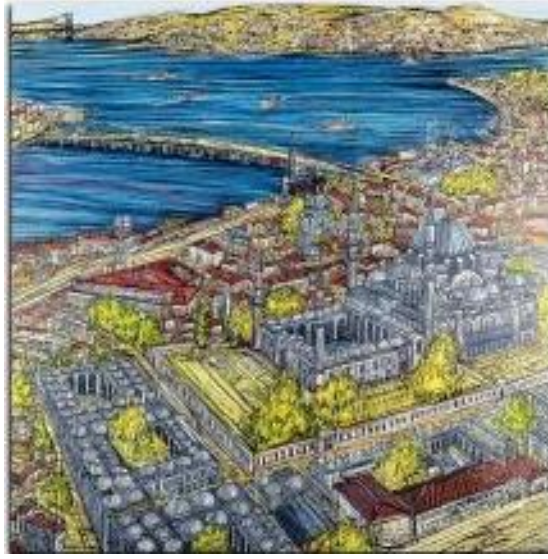
Resim 5: Devrim Erbil, Anadolu Resmi

Devrim Erbil'in resimlerinin nerdeyse tümünde Anadolu'nun folklorik ilgisi görünen, bu anlamda tam bir Anadolucudur. 1963'lerde kahverengi zemin üzerine bir hamlede yapılmış, kalın boyalı tuşların bir motif yarattığı Devlet Sergisi'ndeki resminde, onun, aktif, yazısal bir soyutlama örneği verdiği görülür. Daha sonraları ise, kuşbakışı bir düzen içerisinde ele aldığı İstanbul ve Anadolu görünümleri konulu resimlerinde geleneksel tasvir sanatıyla ilgili bir takım verilerden faydalanarak, Devrim Erbil'in grafik etkinliklerle iç içe gelişen sanatı, çağdaş resmimizi gelenekle bağlantılı bir temele oturtmak isteyen, bu temel üstünde bir çıkış yolu arayan yöresel kaynaklı eğilimler grubu içinde değerlendirilebilir.(Özsezgin,1984:11)

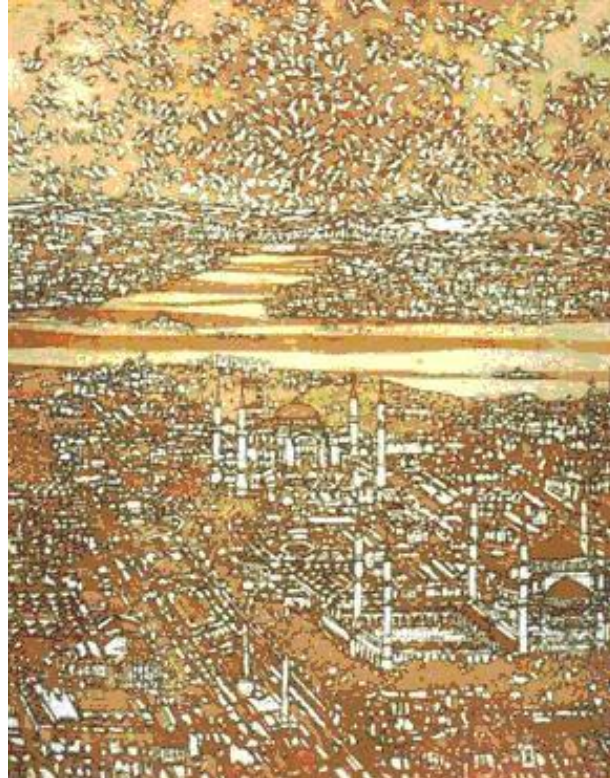
Resim 6: Devrim Erbil, Kırmızı İstanbul, 2010, 42. Beyaz Çağdaş ve Modern Sanat Müzayedesi, Tuval Üzeri
Yağlıboya,40 x 90

Bu resimde kırmızı renk kullanarak İstanbul anlatılmaya çalışılmıştır. Devrim Erbil, bu resimde kültürel kaynaklara yönelmiş, minyatür etkiler taşıyan, yatay dikdörtgen ya da kare çerçeveler içinde manzara kompozisyonları oluşturmuştur. Bunlar kuşbakışı kent dokusunu veren soyutlamalardan oluşmaktadır. Sanatçının resimlerinde tek renk egemendir. İstanbul isimli eserleri çizgi, renk ve biçim yönünden ele alınmıştır.(Resim 6)

Resim 7: Devrim Erbil, Galata Köprüsü

İstanbul konulu eserlerin çoğunda camiler, köprüler ve kültürel varlıklar ön planda tutularak, renk uyumunun bütünlüğüyle, yöresel doku görüntüsünü çok iyi işlemiştir. Mavinin tonlarını kullanarak vermiş olduğu o tatlılık kültürel varlıklarımızın yatay ve dikey hareketlilik durumunu gizemli bir hale büründürmüştür.(Resim 7)

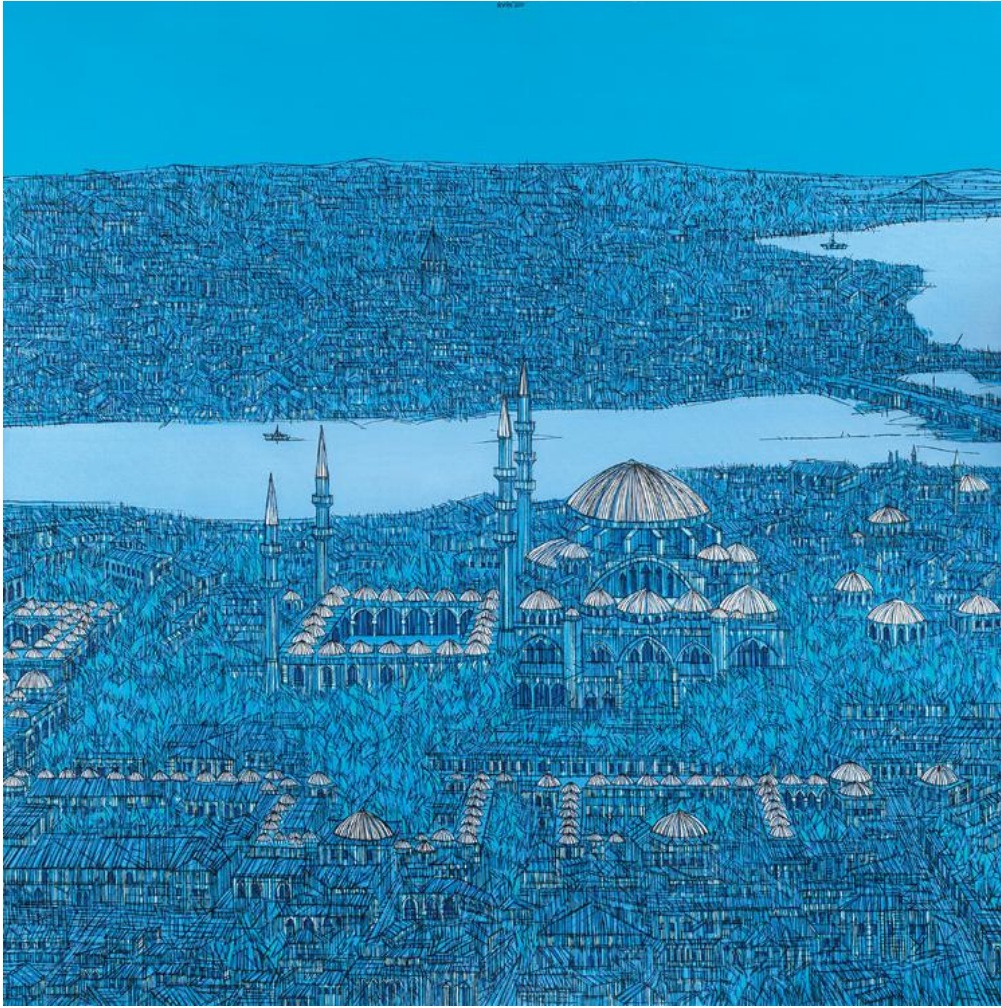
Resim 8: Devrim Erbil, İstanbul ve Kuşlar, 43x33 cm, Gravür,1991

Bir araya getirilmiş olan kuş ve yaprak figürleri aslında bir lekedir, ancak bu figürlerin kuş ve yaprak figürü olduğu çok açıktır. Erbil' in ritim tutkusunun, doğrudan doğruya doğayla ilgilidir. Bakır tonlarının

kullanılması yine bir İstanbul kültürel varlıklarının modern bir görüntüyle sunulması olmuştur. Gökyüzündeki kuş sürülerinin belli bir ritimle hareket etmesi ve gökyüzündeki ışık efektleri sanatçımızın farklılığını ortaya koymaktadır.(Resim 8)

Sanatçının resimlerinin özünü çizgiler şekillendirmiştir. Seçtiği iki ana konu vardır. Bunlar kent ve doğadır. Yatay, dikey, doğru, eğri, kıvrık, oval, ince-kalın çizgiler uyum ve karşıtlıklar devinim ve ritim sağlamakta, soyutu kavramada yardımcı olmaktadır.(Ersoy,1998:6)

Devrim Erbil minyatür sanatından etkilenmiş ve birçok resminde İstanbul' u konu alarak minyatür tadında çalışmıştır. İstanbul peyzajı ve benzeri çalışmalarında Matrakçı Nasuh' un menzil krokilerinden esinlenmiştir.(Tansuğ,1990:95)

Resim 9: Devrim Erbil, Mavi İstanbul, 2009, 39. Beyaz Çağdaş ve Modern Sanat Müzayedesi, Tuval Üzeri
Yağlıboya, 150 x 150

İstanbul manzarasını minyatür şeklinde yapmış olduğu çalışmalarından biridir. Resimlerinde çizgi ve ritim olmazsa olmazdır. Sanatçı, çalışmalarında gelenekselliği ve çağdaşlığı harmanlayarak mükemmel görüntüler ortaya koymaktadır. Tasarlamış olduğu görüntüleri ustalıkla biçimlendirmektedir. Çizgiye derinlik katan renk anlayışı, sanatçının içsel ve duygusal gelişimini yansıtmaktadır. Bu çalışmada da kültürel varlıklar

kullanılarak mavinin tonları çok iyi işlenmiştir. Doğanın ritmik yapısına odaklanan sanatçımız, mavinin egemen olduğu ‘‘İstanbul’’ dizisi, kent ve doğa varlığını koruyan bir öge olmuştur. ‘‘Mavinin Şairi’’ diyebileceğimiz sanatçı çoğu resminde mavi rengi tuvaline nakış gibi işlemiştir.(Resim 9)

SONUÇ

Türk resim sanatında 1990’ larda karşılaşılan sorunlara rağmen önemli gelişmeler olmuş, sanatçılarımız taklitçilikten uzaklaşmış kendi kültürümüzü ve yaşam biçimimizi tuvallerine yansıtmışlardır. Bu yıllarda soyut çalışmalar yoğunlaşmış, bireysellik ön plana çıkmıştır. Sosyal, siyasal ve ekonomik alanlardaki yeni oluşumlar, sanat alanlarını etkilemiş ve çok yönlülük sanata yansımıştır.

Devrim Erbil’in grafik etkinliklerle iç içe gelişen sanatı, çağdaş resmimizi gelenekle bağlantılı bir temele oturtmak isteyen, bir sanatçımızdır. Özellikle Anadolu’yu konu alarak kültürel varlıklarımızı ön plana çıkaran sanatçımız, geleneksel tasvir sanatımızdan ve minyatürden esinlenerek çizgisel derinlikten kaçan bir yüzey duyarlığını geliştirmeye çalışmıştır. Resimlerinde çizgi, genellikle temel işlevi üstlenmiş, renk ise onu ikinci planda tamamlayan bir öge yerine geçmiştir.(Resim 4’te olduğu gibi). Ayrıca doğa gözleminin, bir tutku ölçüsünde resmine girmiş olması, sanatçıyı yöresel izlenimlere yöneltmiştir.(Resim 3,5 ve 8’ de olduğu gibi). Doğayı ve çevresini, gözlemleriyle ve özgün yorumlarıyla birleştirerek kültürel değerlerimizin önemini tuvallerine yansıtmayı amaçlamıştır.

Devrim Erbil, vazgeçemediği konular olan İstanbul, Anadolu, kuşlar ve doğa resimleri, çizgi, ritim çalışmalarında öne çıkmıştır.(Resim 2 ve 6’da olduğu gibi). Mavi tonlarını çok kullanan sanatçı doğayı soyutlama biçimlerini kendi anlayışına göre düzenlemiştir.(Resim 1,7 ve 9 da olduğu gibi). 1950’li yıllarda yaptığı ritim ve çizgi çalışmaları resimlerle ön plana çıkmış, sonrasında soyut resim çalışmalarını kendi anlayışına göre yeniden düzenlemiştir. Sanatçı, Klee ve Mondrian gibi sanatçılardan etkilenmiş, yaptığı doğa resimlerine biçimsel özellik kazandırarak, grafiksel dokuyla figürler elde etmiştir. 1960’lı yıllarda daha çok Anadolu üzerine çalışmalar yapmış, İstanbul manzaralı resimlere ağırlık vermiştir. 1970’li yıllarda ağaç ve kuş, 1980’li yıllarda ise soyut doğa resimleri yoğunluk kazanmıştır. 1990’lar da ise sanatçı, Amerikan pop-art sanatından etkilenmiştir. 1991 yılında Devlet Sanatçısı ünvanı almıştır. Ressam Devrim Erbil; Türk kültürel geleneklerine bağlı, peyzaj tasvirlerine yönelik soyut çalışmalarıyla, Türk resmine getirdiği farklılık ve özgünlük dolayısıyla resim alanında 2019 Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü’ne layık görülmüştür.

KAYNAKLAR

Arslan, N., ‘‘Erbil, Devrim’’, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, (2. Basım), C.1, Yem Yayınları, İstanbul, 2008, s.467

Başkan, S., (2002), ‘‘Cumhuriyet Döneminde Sanat’’, Türkler Ansiklopedisi, C.18, Ankara, s.243

Berk, N., Turani, A.,(1981), Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim

Sanatı Tarihi, C.2, Tıglat Yayınları, İstanbul

Erbil, D., (1995), Devrim Erbil Sergi Kataloğu, Alkent Actuel Art Yayınları, İstanbul

Erdemci, F., (2007), Modern ve Ötesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul

Ergüven, M., (2007), Davetsiz İzleyici, Resim Üzerine Denemeler, Agora Kitaplığı, İstanbul

Ersoy, A.,(1998), Günümüz Türk Resim Sanatı (1950 den 2000 e), Bilim Sanat Galerisi Yay., İstanbul

- Gönenç, T., (1984), “Devrim Erbil'de Kasabalar, Ağaçlar, Kuşlar”, Sanat Çevresi, S:64, Şubat, s.8-9
- Özsezgin, K., (1984), "İlk Dönem Resimleriyle Devrim Erbil", Sanat Çevresi, S:64, Şubat, s.10-11.
- Özsezgin, K., (1989), Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi, C.4,Tiglat Yayınları, İstanbul
- Tansuğ, S., (1990),Türk Resminde Yeni Dönem, 2. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Tansuğ, S.,(2003), Çağdaş Türk Sanatı, 6.Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yazkaç, P.,(2014), “Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Yadigarı Kalamış Yazmaları”, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat Ve Meslek Eğitimi Kursları (İsmek) El Sanatları Dergisi, Yıl: 2014, Sayı: 17, İstanbul, s.86-95
- Sanal erişim, 25/12/2019 :<https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/devrim-erbil-hayati-ve-eserleri1937/4.Haziran.2018>.